

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Etenduskunstide osakond

Tantsukunsti õppekava

Tuuli Roosi

**ÕPIPÄDEVUSTE ARENDAMINE RAHVATANTSU TUNNI JA PERFORMANCE'I
PROTSESSI KAUDU**

Lõputöö

Juhendaja: Ele Viskus, MA

Kaitsmisele lubatud:.....

(Juhendaja allkiri)

Viljandi 2020

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	2
1. RAHVATANTS JA PERFORMANCE.....	3
1.1 Protsessi kirjeldus.....	3
1.2 Rahvatants	4
1.3 Performance.....	6
2. ÕPIVÄLJUNDID JA ÕPIPÄDEVUSED.....	10
2.1 Õpiväljundite ja pädevuste mõiste.....	10
2.2 Õpiväljundid gümnaasiumis	12
2.3 Õpiväljundid Rapla gümnaasiumis	13
2.4 Õpiväljundid Rapla gümnaasiumi rahvatantsu tunni näitel.....	14
3. ÕPIVÄLJUNDID JA PÄDEVUSED MINU AINE RAAMES.....	15
KOKKUVÕTE	26
KASUTATUD ALLIKAD	27
SUMMARY.....	29
LIHTLITSENTS.....	30

SISSEJUHATUS

Esiialgsel kokkusaamisel seoses õpetaja lõputööga oli õhus rohkem küsimusi kui vastuseid. Küsimused: miks see mind huvitab, millal hakkasin selle vastu huvi tundma ja mida ma uurin? Need kõik olid seotud taas ühe mõttega peas, ehk milline õpetaja ma olen ning millist eeskuju saavad minult minu õpilased. Oma seminaritöös mainisin õpetajat, kes siseneb klassiruumi ning mõtleb oma peas, kas sarnaneda enda õpetajale noorena või vastupidi ja erineda täiesti ning teha midagi teisiti (Roosi 2019). Olles nüüd ise eeskujuks kahekümne ühele neiduderühma tantsijale, kellele annan rahvatantsu tundi, pani mind mõtlema, kas mind võetakse kui eeskuju. Soovin anda edasi piisavalt head tantsumaterjali, millega saavad nemad hiljem edasi tegutseda. Lähtuvalt teema püstitusest tekkisid lõputöö konkreetsemad küsimused ning soov oli teada saada lisaks tavatundidele, kuidas minu tunnid nende õpiväljundite osas kaasa töötavad ja jõuda neiduderühmaga läbi protsessi *performance*´ini.

Käesoleva töö eesmärgiks oli uurida kuidas vastab minu rahvatantsutund, mille raames alustasime ka *performance*´i protsessiga, gümnaasiumi õpilaste õpiväljundite eesmärkidele või ootustele ja eeldatud pädevustele?

Töö esimeses peatükis avan põgusalt mõisted rahvatantsutund ja *performance* ning annan ülevaate praktilise osa protsessist ajavahemikus 25.09.2019 - 09.03.2020. Teine peatükk on pühendatud gümnaasiumiastme õpiväljundite ja õpipädevuste ning konkreetset Rapla gümnaasiumi kohta. Kolmandas peatükis jaotan üldpädevused kategooriatesse, toetudes riikliku gümnaasiumi õppekavale, kuhu lisan enda rahvatantsu tunni kohta välja kirjutatud märksõnad.

1. RAHVATANTS JA *PERFORMANCE*

Antud peatükis teen lühiülevaate oma praktilisest osast Rapla gümnaasiumi neiduderühmaga. Samuti teen kokkuvõtte lähtuvalt minu protsessis olevate rahvatantsu tunni ning *performance*`i lähenemisviisidega ning mõistetega. See on oluline minu töös, kuna protsessi keskne punkt oli rahvatantsutund, millega sidusin *performance*`i protsessi ja võrdlesin gümnaasiumi üldpädevusi.

1.1 Protsessi kirjeldus

Minu lõputöö praktilise osa protsess algas 2019. aasta sügisel, kui hakkasin andma kaaskolleegiga Rapla kultuurikeskuses rahvatantsu tunde ning lõppes 2020. aasta märtsis eriolukorra kehtestamisega. Minu kaaskolleegiks on Riho Pohla, kes on lõpetanud tantsujuhtide kooli aastal 1999. Neiduderühma juhendaja on olnud alates aastast 2017 ning lisaks annab tantsutunde ka Rapla Vesiroosi koolis ja on tantsuõpetajana tegutsenud aastast 1997. Sellega seoses kasutan lõputöö kirjalikus osas paljuski "meie"-vormi, kuna tunde viisime läbi koos ning ei pea siinkohal mõistlikuks eraldada minu tehtud tegevusi ja tööd meie ühiselt läbiviidud tundide osast. Tunde viisime läbi Rapla gümnaasiumi neiduderühma kahekümne ühe tantsijaga, kaks korda nädalas. Ühe tantsutunni kestus oli 90 - 105 minutit. Selle aja sees viisin läbi koos kaaskolleegiga tantsutunde, mis sisaldasid soojendusharjutusi, ruumis diagonaali peal sooritataavaid harjutusi, tantsude õppimist ning lõdvestusharjutusi. Lisaks tavapärasele rahvatantsu tundidele pühendasime ka aega, kas tunni alguses või tunni lõpus *performance*`iga seotud ülesannetele. *Performance*`iga seotud ülesanneteks olid peamiselt lühikesed vestlused, küsimuste ja vastuste ring, videomaterjali vaatamine ja analüüsimine ning küsimustike täitmine. Tegelesime *performance*`i temaatikaga vahel korra

nädalas või isegi üle nädala, et jätkuks aega tavapäraseks neiduderühma tööks ning samas suudaks laiendada tantsijate silmaringi.

1.2 Rahvatants

Kui sattuda diskussiooni inimestega rahvatantsu mõiste osas, leiab igaüks end seda seletades erineva vaatenurga, kuidas seda näeb ning mis on oluline rahvatantsu juures. Kui seletada läbi mõiste, peaks see sisaldama ainult rahvahulka ning tantsu.

Eesti rahvatantsujuht Sille Kapper on välja toonud laia arusaama inimeste seas, kus liigitatakse seda kõigeiks, mida eestlane tantsib või kus tantsitakse midagi rahvarõivas. Lisaks folkloorse ehk pärimusliku tantsu kõrvale tähistatakse seda sõna ka hobitegevusena, kus käiakse grupina regulaarselt koos tantsimas taaselustatud vanu tantse või uut eesti autoriloomingut. Sellega kaasneb tavaliselt füüsiline treening, mille raskusaste ja osatähtsus võib olla erinev. (2012, lk 7)

Oma rahvatantsu tundides neiduderühmale kasutasime oma kogemustele tuginevat rahvatantsu treeningu mudelit, mis osaliselt toetub Ullo Toomi treeningsüsteemile. Sellele lisasime aja- ja asjakohaseid tegevusi ning treeningut, milleni on jõutud nii tantsutundides käies kui tantsuõpetajaks õppides. Ullo Toomi on rahvatantsupedagoog ja tantsujuht, tantsupidude eelkäija, I Eesti mängude liikumise üldjuht ning esimese eesti rahvatantsu treeningsüsteemi rajaja (Tälli 2018). Toomi leidis, et lihtsalt tantse õppides või tantsides ei saada tantsijaks, vaid selleks tuleb pühendada mitmeid tunde õige kehahoiaku, liikumise ja tantsutehnika omandamisele. Tema treeningsüsteem ühendab endas nii klassikalise balleti, karaktertantsu, plastika- kui ka rütmikatreeningud. (1967)

Rahvatantsu tunnis oleme pööranud erilist tähelepanu koordinaatsiooni- ja rütmiharjutustele, mida kasutame soojendusharjutustes ning klassikalise balleti treeningule, mis hõlmab kätepositsioone ja väikemaid harjutusi vahepaladeks tunnis.

Lisaks on Toomi välja toonud kõige tavalisema ning lihtsama mooduse, kuidas läbi viia soojendusharjutusi, milleks on liikumine mööda ringjoont vastupäeva. Veel on ta ära maininud teisi liikumissuundi nagu näiteks ruumi ühest nurgast diagonaalselt üle põranda liikumine, kus vastasnurka jõudes katkestatakse harjutuse täitmine ja tullakse seina äärt pidi tagasi lähtekohta. (1967)

Raplas rahvatantsu tundi andes oleme soojendusharjutuste läbiviimiseks kasutanud nii liikumist mööda ringjoont, kui ka ühest nurgast diagonaalselt üle põranda liikumist teise nurka, kus lisaks kasutame ära ka kõrvalolevast nurgast teise nurka viivat diagonaali. See meetod on meie jaoks kõige mugavam ja tõhusam, sest sel viisil näeb igat õpilast individuaalselt üle põranda liikumas ning ka märkuste tegemine ja aitamine on lihtsam. Lisaks soojendusele kasutame diagonaalil liikumist põhisammu tehnika lihvimiseks ning kombinatsioonide harjutamiseks, mida hiljem läheb mingis konkreetsetes tantsus vaja. Detailidele tähelepanu pööramise tõttu läheb peamine tunni fookus diagonaali peal olevatele harjutustele ning tantsude õppimisele. Aeg ajalt kasutame kas soojendusele eelnevalt tähelepanu- või liikumismänge ja tunni lõpus massaažiringi või vaikuseminuteid, maas lesides.

Kuna neiduderühmas on palju liikmeid, siis kaob maleasendis ära kombinatsioonide tegemisel individuaalne fookus ning pigem tekib neidudest üldpilt ning sel juhul jäävad mõned valesi tehtud liigutused parandamata. Toomi on välja toonud, et maleasendisse on sobilik paigutada tantsijad paigal harjutuste sooritamiseks esipoolega kõik ühte suunda, et rühmajuhil oleks võimalus kogu aeg näha kõiki tantsijaid (*Ibid*). Oma tunnis kasutame seda pikematel kombinatsioonidel, mida ei ole võimalik teha diagonaali peal või kui rahvatantsu tunnis on kohal vähem neidusid ning üldpilt on sel juhul hoomatav.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et meie läbiviidud rahvatantsutunnid järgisid tavapäraselt rahvatantsu tunni mudelit. Nagu on öelnud Rauno Zubko, jaotub rahvatantsutund tavaliselt neljaks osaks – üldkehaline soojendus, põhisammude ja liikumiste kombinatsioonid,

repertuaari õpe ning lõpetuseks venitus ja lõdvestus (2017). Kõik eelnimetatud osad kuulusid meie tavapärasesse tundi, kuid vastavalt eesmärgile kujundasime mõnel juhul tunnisisu ümber. Ainult rahvatantsu tunni eesmärkideks oli lisada repertuaari vähemalt kolm uut tantsu, esineda kooliüritustel, arendada neiduderühma tantsusammude oskusi, tuua rahvatantsu tundi erinevaid soojendus- ja lõdvestusharjutusi. Need eesmärgid said saavutatud.

1.3 Performance

Minu soov tuua rahvatantsu tundi sisse *performance*'i temaatika tulenes eesmärgist tutvustada neiduderühmale teistsugust lähenemisviisi tavapärasele rahvatantsu tunnile ning eelkõige veel ühte ning spetsiifilist varianti loovatele ülesannetele või loovtantsu kõrvale. Viimase kahega on neil võimalus tegeleda mingil määral ka teistes valikainete tundides. *Performance*'iga oli huvitavam püstitada eesmärk kuhu jõuda ning liikuda tänu sellele mugavusstsoonist välja.

Marian Kivila on toonud välja *Performance*'i eksperimentaalse loomuse, mis välistab ebaõnnestumiste ja hea või halva tulemuse saavutamise ning sealjuures on tähtis protsess (2010). Sellest tulenevalt ei saa toimuda ebaõnnestumist ega halba tulemust ning tänu sellele leiab loomeprotsess aset vabamas õhkkonnas.

Eesti keele kirjanduses kohtasin selliseid sõnu nagu taideetendus, perfokas, perfoomans, perfoomens, performanss, happening. Kõik need koonduvad ühele sõnale, milleks eesti keeles võib nimetada perfoormants ning inglise keeles *performance*, etendus- ehk tegevuskunst (2012 *sub performance art*).

Käesolevas töös otsustan kasutada *performance* mõistet, et mitte eristada erinevaid *performance art*'i alla kuuluvaid žanreid. Kuna neiduderühmal puudus varasem kokkupuude *performance*'i taoliste teoste tegemisega, siis jätsime kõik võimalused lahti ning nimetasime seda *performance*'i protsessiks.

Performance art ile on lähenemisviise mitmeid. Pärnumaal tegutsev kunstirühmitus Non Grata juhtfigure Al Paldrok on nimetanud *performance*'i eelkõige konteksti- ja kohaspetsiifiliseks kunstivormiks (2018). Just kohaspetsiifikaga tegelesime ka meie oma teemavalikus, kui soovisin ideedeks konkreetseid ruume, inimesi ning elemente, mis oleksid omased nende koolile.

Seal kohtuvad kultuuritaust, ajalugu, stereotüübid, loodus, inimesed, poliitika, omad kogemused ning nende kokkusulatamisel moodustub konkreetse ühiskonna eksistentsiaalne minimudel, mis saab taustaks ideele või on ka teos ise (*Ibid*). Meie protsessi tulemuseks oleks saanud Rapla gümnaasiumi koolile ning seal käivatele inimestele omane kohaspetsiifiline ja ainulaadne teos.

Lisaks kohaspetsiifikale, mõistetakse *performance*'it kui vahetut suhtlust sotsiaalse reaalsuse ja identiteedipoliitikaga (*Performance art... s.a*). Arutlused neidudega käisid meie ümber reaalselt toimuvatest sotsiaalsetest aspektidest, milleks olid eelnevalt mainitud ruumid ning silmapaistvate inimeste käitumis- ja suhtlusmaneerid.

Protsessi käigus soovisin pöörata tähelepanu mõistetele vabadus ja vastutus ning väiksemate ülesannetega jõuda algselt kevadesse plaanitud *performance*'ni.

Sissejuhatavaks küsimuseks küsisime jaanuaris 2020, mis on tants. Ülesande andsime neile tunni alguses ning vastuste jagamine toimus tunni lõpus kõigi kuuldes ringis. Kõige enam esile tulnud sõnadeks olid: treening, rütm, nauding, eneseväljendus, meeleolu väljendus ja sõbrad.

Veel soovisin saada vastust küsimusele, mis huvitab neiduderühma liikmeid tantsus ning miks nad käivad rahvatantsu tunnis. Sellega jõudsime lähemale võimalusele siduda *performance*'i rahvatantsuga. Veebruaris 2020 läbi viidud esimeses küsimustikus sain teada neidude eesmärkidest ja ootustest nii nende enda kui ka õpetajate kohta rahvatantsu tunnis

ning huvi pakkumist või puudumist sidumaks *performance*’i rahvatantsu tunni tegevustega. Lisaks sain samas küsitluses neiduderühmalt kommentaare, kus soovisid teistsuguseid proove, mitte ühekülgeid kavasisid, midagi uut ja huvitavat ning uue nurga alt tantsustiili. See pani mind mõtlema väljapoole meie enda tundi ning *performance*’i sidumine rahvatantsuga oli selles kontekstis huvitav lähenemine. Uurimuse käigus tuli välja, et neiduderühm teadis väga vähe *performance*’i olemusest ja kokku olid selle teemaga puutunud vähesed, peamiselt ainult videosid vaadates. Huvi oli nende kahe sidumisega peaaegu kõikidel.

Plaanis oli teha *performance* Rapla gümnaasiumis, kus õppisid kõik neiduderühma liikmed ning võimalus publikule midagi esitada oli olemas. Veebruaris 2020 tehtud teises küsimustikus palusin neidudelt erinevaid näiteid kooliga seenduvalt. Selle kaudu soovisin jõuda meie *performance*’i fookusele lähemale, nii asukoha kui ka täpsema teemani, millele keskenduda. Küsimustike vastustest ja arutelude käigus mainiti kõige rohkem koridorist eraldi patjade ja astmetega olevat lebola ala, eesti keele õpetajat, söökladädi ja külma auditooriumit.

Seoses riiklike korraldustega jäid füüsilised tunnid 2020 märtsi lõpus poolikuks ning edasised plaanid tuli korraldada elektrooniliselt. Eelnevalt planeeritud jutuajamine tuli teha küsitluseks, mida sai täita interneti vahendusel. Küsitluses andsin lühikese teoreetilise ülevaate mõistest *performance*, soovides tagasisidet video- ning pildinäidetele. Konkreetsema üldpildi saavutamiseks neidudele lisasin erinevaid versioone *performance*’ist, mis tunduksid nende jaoks huvitavad ning inspiratsiooni tekitavad. Nendeks olid *happening*¹ näite all Marta Minujín „*Reading the news*”, *environment (environmental art)*² näite all Robert Smithson “*Spiral jetty*”, Walter De Maria “*The Lightning Field*” ja Alejandro Duran

---

¹ Rõhutab juhuslikkust ja juhtumist. Käituti vabalt ja spontaanselt, ilma suurema ettevalmistuseta. (Vihterpal 2018) Tihti teati kuidas hakkab, aga ei teata kuidas lõpeb.

² Loodud keskkond ruumis, mis pidi andma vaatajale kolmemõõtmelisuse kogemuse (*Ibid*). Siin ei mängi ka rolli või pole oluline kunstniku (või tema assistentide) kohalolu.

“*Washed Up*”, *Performance*³ näite all John Cage, “4'33”, Pussy Riot “Päästja Kristuse katedraalis”, *Flash mob* ja No99 “Ühtne Eesti Suurkogu” ning kestvus-*performance*⁴ näite all Marina Abramović ”*The Artist Is Present*”. Lisaks soovisin nende poolset arvamust *performance* mõistele, nende enda arusaama põhjal või tuginedes uuele materjalile. *Performance*’i tegevuse asukoht või teema kitsenes kahele kategooriale. Tehes kokkuvõtte vastustest, jäi fookusesse kaks kategooriat: eesti keele õpetaja või lebola ala.

Viimases märtsis 2020 tehtud küsitluses palusin neidudel luua seoseid ning tuua välja näiteid *performance*’i ja rahvatantsu vahel. Juhendajaga eelnevalt üheks komponeerimise ideeks ja algmaterjaliks, millega tegeleda oli neiduderühma tants “Kulla kutse”. See oli sel hetkel kõige värskemalt õpitud tants. Sellepärast palusin neiduderühmalt ideid, kuidas seostada just seda tantsu *performance*’i mõiste ning kooliga.

Kahjuks ei jõudnud me selguseni *performance*’i ega üheks võimaluseks oleva komponeeritud etteaste fookusega. Loodan, et sügisel 2020, peale praeguste eriolukordade rahunemist saan jätkata pooleliolevat protsessi, ehk võtta koostöös rühma liikmetega üks teema, fookus või asukoht ning hakata sellega seoses looma performatiivset etteastet. Ei oska ette ennustada, kas *performance* tuleb eelnevatest ideedest või kujuneb selleks ajaks välja täiesti uus idee või tants, millega soovime edasi tegeleda. Samuti ei oska ette ennustada, kas neiduderühm on nõus jätkama peale pikka mitmekuulist pausi sealt, kus pooleli jäime.

---

³ Ehk esitus. Vaatemänguline tegevus, mis on kunstnikel väga põhjalikult ette valmistatud ja kontrolli all. Pole kohta juhusel või juhtumisel kuid samas ei tehta peaproove nagu teatris. (Vihterpal 2018)

⁴ Pika aja jooksul toimuvad tegevused. Võib kesta nädal, kuu, aasta või kauem. (*Ibid*)

2. ÕPIVÄLJUNDID JA ÕPIPÄDEVUSED

Minu lõputöös on fookuses gümnaasiumi õpilased ning sellepärast soovin tutvuda gümnaasiumi õpiväljundite ja õpipädevustega. Mida nendelt eeldatakse gümnaasiumi lõpetades ning soov teada saada, kuidas ja mis väärtuses aitavad sellele kaasa minu rahvatantsu tunnid. Kuna soovisin siduda enda rahvatantsu tundi just gümnaasiumi õpilaste eesmärkide, ootuste ja teadmistega, siis olid üldpädevused kindlate kategooriate ja seda oli kõige sobilikum teha. Õpiväljundid on pigem kogu gümnaasiumi astmele, kuid pädevused sisaldavad tunni teemasid, õpitulemusi ning koolivälisist tööd, sellepärast keskendusin oma rahvatantsutunniga rohkem üldpädevustele, mitte õpiväljunditele. Õpiväljundid on minu töös teadmiste baasiks ning konkreetsemate seoste loomiseks. Põhinen üldpädevuste kategooriate alla, leidmaks ühendusi sinna kuuluvate mõistete ja rahvatantsu tundide vahel. Samamoodi soovin leida seoseid üldpädevuste ja *performance*'i vahel, kuna see oli lõppeesmärk, milleni tahtsime neiduderühmaga tantsutunni kaudu jõuda.

2.1 Õpiväljundite ja pädevuste mõiste

Koolis käies on õpilasel eesmärgiks õppida ning omandada uusi teadmisi, mida kasutada tulevikus. Tal on eesmärk, kas siis päevane, nädalane, kuune või hoopis aastane, kuhu sisse jäävad tunnid, kodused tööd, tunnikontrollid, kontrolltööd, tasemetööd või koolilõpu eksamid. Just nimelt nende viimaste tööde nimel seavad õpetajad õpilastele eesmärgid, mida on kehtestanud Haridus- ja Teadusministeerium. Õppekava omakorda sisaldab vastavalt tunnile ainekava. Iga aineõpetaja annab oma ainet edasi väikeste erinevustega, kuidas tema arusaamise järgi aine kõige paremini õpilasteni jõuaks, täites sealjuures riikliku õppekava norme.

Tartu Ülikooli Narva kolledž on õpiväljundite mõistena välja toonud eesmärkide, teadmiste, oskuste ning hoiakute kogumit, mida õpilane omandab endale õppimise tulemusena (2020). Seda kõike saavad õpilased just tööde abil demonstreerida ning õpetaja õpilasi hinnata.

Tallinna Ülikool on välja toodud, et seda kõike peaks õpilane teadma, oskama või mõistma, mitte omandama kooliskäimise jooksul. Samamoodi need peaks kirjeldama õppimise käigus saavutatud tulemusi ning neid oodatakse õpilastelt õppimise protsessi järel. (2020)

Rõhk on sõnadel peaks ja oodatakse, mis tähendab, et õppija võiks seda kõike teha või oleks soovitatav, aga maksimaalselt omandamist ei eeldata kelleltki.

Seda kõike on hea esitada õpilastele õpiväljundite mõistes näiteks ainetunni alguses. Siis on selge, mida oodatakse õpilaselt ning õppijal on selge pilt, mis ootab teda õppeprotsessis ees. See tekitab õppijas motivatsiooni, sest tal on olemas kõik vajalik info ning peale seda tuleb neid ainult hakata saavutama. Hiljem saab õpilane ise kontrollida paberil või peas, kas on need õpiväljundid saavutanud ning õpetaja, tehes küsitluse või nendega rääkides mõistab, kas sooritas vajalikud eesmärgid. (Pilli ja Marandi 2011) Samamoodi tuleks silmas pidada, et õpilane oskaks neid teadmisi ka rakendada või vähemalt saada oskust, kus kohas on kõige parem ning mõistlikum neid kasutada (Õpiväljundid..., 2020).

Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse (PGS) 4. paragrahv sätestab, et pädevus on samuti kogum, mis sisaldab teadmisi, oskusi ja hoiakuid ning mis aitab teatud tegevusalal või -valdkonnas toimida ja on oluline tegur tulevikus inimeseks kujunemisel. Kui võrrelda seda õpiväljundite mõistega, leiame palju kattuvaid sõnu. Sellest võib järeldada, et need ongi mingil määral sarnased, kuna mõlema jaoks sisaldab see eesmärgi, mille saab saavutada just nende mõistete abil.

Tallinna Ülikool toob oma hindamissüsteemis välja, et õpiväljundid on õppimise tulemusel omandatavad teadmised, oskused ja hoiakud või nende kogumid ehk pädevused (2020). Kõigepealt tuleb asi endale selgeks õppida ning siis saad öelda kas oled selle jaoks pädev.

Pädevust saab kindlasti arendada, aga kas keegi saab olla milleski 100% pädev, kus tuleb ette, et tal ei ole midagi uut õppida? Kui oled jõudnud enda jaoks kuskile maksimumi ning tunned, et oled enda jaoks piisavalt pädev, saad võtta uue suuna, milles samuti pädevaks õppida.

Õppekavadest väljapoole vaadates tähendab pädevus asjatundlikust, kompetentsust, võimkonda (2009 *sub pädevus*). See võib tähendada võimu millegi üle, milles oled kindel. Kindel saab olla tavaliselt selles, milles tunned end hästi. Kokkuvõtvalt võiks pädevuste kohta öelda, et need on need asjad, milles tunned end kindlalt ning oled ka kindel teadmistest, mida selle teema kohta tead. Võiks eeldada, et iga õpetaja on enda aines pädev ja nagu ma tõin välja enda seminaritöös, et ei ole olemas kahte ühesugust keemiaõpetajat, kes annavad oma ainet täpselt ühesugust, ei ole olemas ka kahte ühesugust tantsuõpetajat, kelle tantsutunnid oleksid täpselt ühesugused (Roosi 2019). Mitte identsed tunnid peaksid tähendama, et õpetaja on leidnud oma suuna õpetamisel. Teab, milles on tugev, mis on tema jaoks oluline ning mis võiks olla õpilaste jaoks oluline ja annab seda õpilastele edasi just tänu oma pädevusele selles aines. Selle käigus arendab õpetaja tänu õpilastele oma silmaringi, kus õpilaste uued küsimused, millega ei ole varem konkreetses aines tegeletud, arendab õpetaja pädevusi leidmaks nendele vastuseid.

2.2 Õpiväljundid gümnaasiumis

Gümnaasiumi ülesandeks on õpilasi suunata edasi ning aidata neid sel teel, kus peavad noored täiskasvanuks saama. Noore ettevalmistamine maailma jaoks, kuhu ta siseneb iseseisvalt.

Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse (PGS) 3. paragrahv sätestab, et gümnaasiumi ülesandeks on noore ettevalmistamine erinevateks eluvaldkondadeks, mis puudutavad töökoha leidmist, partneriks olemist isiklikus elus. Samamoodi teadvustamaks endale, et ka tema on kultuurikandja ja edendaja ning vastutav oma tegude eest ühiskonnas. Gümnaasiumi

eesmärk on suunata õpilast leidmaks omale sobiv tegevusvaldkond, millega siduda enda edasine tee.

Kuulusin keskkoolis nende noorte hulka, kes vajab rohkem mõtlemise aega, et mida oma eluga edasi teha, kuhu ja mida õppima minna ning ei teadnud tol ajal vastust küsimusele, mis elukutse mind üldse paelub. Tagantjärele mõeldes ei andnud need kolm aastat mulle konkreetset mõtet edasise elukutse valimiseks, kuid kindlasti mängis see periood oma osa, lisaks teadmistele, sõpradele ja meeldivatele tegemistele, millega olen seotud siiani.

2.3 Õpiväljundid Rapla gümnaasiumis

Igal koolil on lisaks Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt nõutud tavadele, reeglitele eesmärkidele ka omad sihid, kuhu tahetakse jõuda ning juhised, mida soovitakse järgida. Kuna mina tegelen Rapla gümnaasiumis olevate õpilastega ning koostan oma töö nende põhjal, pean oluliseks välja tuua ka Rapla gümnaasiumi sisesed eesmärgid. Nemad nimetavad neid väärtusteks ja kooli eripäraks (Õppekava... 2020). Nende hulgas võib välja tuua suhtlemisega seotud mõisted nagu hoolivus (sh abivalmidus ja sõbralikkus), mõistmine, lugupidamine enda ja teiste vastu, ausus ning vastutustundlikkus (*Ibib*). Nad on omaette kogukond, kus kõik üritavad anda endast maksimumi, et teised tunneksid end mugavalt, turvaliselt ja väärtustatult. Kooli keskseks on kindlasti õpilane, kes saab endale vastavalt oma vajadustele, huvidele ja soovidele koostada õppekava, lähtudes kooli pakutavatest valikainetest, kus peab silmas just nimelt ennast ja edasisi karjääriplaan. Valikaineid oli näiteks 2019/2020 õppeaastal 93. (*Ibib*)

Rahvatantsu tunde viime läbi kultuurikeskuses, mis asub 300 meetri kaugusel gümnaasiumist ning seetõttu viibime vähe aega peamajas. Nendeks juhtudes on kooliüritused või vajalik suhtlus gümnaasiumi personaliga, mistõttu ei oska öelda, kas ning kui palju neid väärtusi igapäevaselt täidetakse. See on suund, eesmärk, ideaal või soov ning reaalses olukorras on selles kindlasti mingitel põhjustel kõrvalekaldumisi, milleks võivad olla näiteks probleemid suhtlemises, õpilaste eesmärkides või õpetajate ootustest

neile. Tegu on siiski inimestega nii õpetajate kui õpilaste puhul ning kõikide soove, huve ja vajadusi ei ole võimalik 100% täita ja kindlasti ei anna kõik igapäevaselt endast maksimumi, et teised tunneksid end mugavalt, turvaliselt ning väärtustatult. See on püüdlus ideaali ja ühise eesmärgi poole, kuid igapäevaelu tõttu ei pruugi koolielu olla niivõrd laitmatu. Tean, olles suhelnud õpilastega, et ollakse rahul erinevate valikainete koguste üle. Kõik õpilased leiavad nimekirjast endale just sobiva valikaine, millega tegeleda.

2.4 Õpiväljundid Rapla gümnaasiumi rahvatantsu tunni näitel

Rapla gümnaasiumis on valikainete hulk suur. Ka rahvatants on üks nendest, mis kuulub kehalise kasvatuse ainevaldkonda, koos 5 erineva ainega, kus on nii matkamist, tantsu kui ka sporti.

Täpsemalt rahvatantsu tunni kontekstis on Rapla gümnaasiumi õpiväljundiks soovi korral saamine, kas maakonna tantsupeole või üldtantsupeole ning esindada hästi oma kooli ja osaleda ühisprojektides. Eesmärk on arendada õpilases liikuvust ja rütmitunnet, meeskonnatööd, lavalist kogemust, näitleja meisterlikkust ning ka kogeda erinevaid tantsustiile nii palju, kui võimalik. (Õppekava... 2020)

Arvan, et tänu oma suurele valikainete kogusele koolis, saavad Rapla gümnaasiumi õpilased leida endale meelepäraste aine, millega tegeleda. Sellest järeldan, et kõik kes on valinud selleks aineks rahvatantsu tunni, päriselt naudivad seda ning tahavad end harida sellega kaasnevate teadmisetega. Eeldan, et oleme andnud õpetajatena maksimumi, et lisaks teadmistele jõuavad ka õpilasteni oskused ja hoiakud, mis koos üldpädevustega kaasnevad.

3. ÕPIVÄLJUNDID JA PÄDEVUSED MINU AINE RAAMES

Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse (PGS) 4. paragrahv sätestab, et pädevus jaguneb üld- ja valdkonnapädevusteks. Mina keskendun üldpädevustele, mis kujunevad õpitulemuste ja läbivate teemade kaudu ainetundides ning tunni- ja koolivälises tegevuses.

Järgnevalt jaotan üldpädevused riikliku gümnaasiumi õppekava järgi, kuhu lisan enda tunnist välja kirjutatud märksõnad, mis sobitusid all nimetatud kategooriate alla. Lisaks seon need veebruaris tehtud esimese küsimustiku vastustega, kus küsisin Rapla gümnaasiumi neidudelt, mis neid huvitab tantsus ja vastust küsimusele, et miks nad käivad rahvatantsu tunnis. Samuti nende eesmärkidest tundides sügise või praeguse põhjal ja nende ootustest õpetajatele. Minu eesmärk on näha koolilõpetanut ka läbi rahvatantsu tunni ehk, mida annavad minu tunnid, kas tantsuliselt või üldiselt rahvatantsu tunnis kaasnevate reeglite, tavade, ootuste, eesmärkide põhjal.

Üldpädevused jaotan jälgides riikliku gümnaasiumi õppekava, lisades neiduderühma küsimustiku vastused ja enda mõtted kategooriatesse järgnevalt:

1) Kultuuri- ja väärtuspädevus⁵

Olulised kohal on siin sõna kultuur ning selle väärtustamine. Kultuuri terviku moodustavad teadmised, uskumused, kunst, kõlblused, saavutused, kombed ja mitmesugused võimed ning harjumused, mis on inimese kui ühiskonna liikme poolt omandatud (Laanemäe 2003, lk 13). Tundub, et kõik mis meid ümbritseb on mingil viisil seotud kultuuriga ning seda tuleb hoida, väärtustada ja teistele edasi anda.

Rahvatants, kui üks kultuuri osa, millega me tegeleme, annab meile ülesandeks tegeleda Eesti kultuuri hoidmise, edasiandmise ja näitamisega. Rapla gümnaasiumis on rohkesti valikaineid ning neiduderühma liikmete valik rahvatantsu tunni näol näitab nende kultuurilist huvi, saamaks teada, mis on rahvatants ning mida see endast kujutab. Neiduderühma liikmetel tekib igatsus mõningate tantsude järgi, mis väljendub soovi avaldamisest tantsida tantse, mida pole kaua aega tannis teinud. Tantsudeks on repertuaari tantsud ja seltskonnatantsud.

Kaarel Vanamõlder on öelnud et: “kultuur on seega kõik mida inimesed teevad ja mida nad ei tee näiteks ehitised, tööriistad, relvad; koduloomad, rongid, telefonid; laulud, raamatud jne” (2009). Seega on üks kultuuri osa see, mida meie füüsiliselt teeme ehk oleme osalejad, mille esimeseks sammuks on kohaletulek proovi. Me kõik oleme tänu sellele, et me kaks korda nädalas saame tantsusaalis kokku, õpime ja tantsime tantse osalejad kultuurikandmises. See on oluline olemaks koostööaldis ja tähtis panustus ühiste eesmärkide saavutamiseks. *Performance*’i protsessis mängis kultuuri kandmine oma rolli Rapla gümnaasiumi kultuur ja sellele tähelepanu pööramises, nende tavade ja huvide edasikandmises kunstilises vormis.

---

⁵ Suutlikkus hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalnormide ja eetika seisukohast; tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega; väärtustada kunsti ja loomingut ning kujundada ilumeelt; hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust; teadvustada oma väärtushinnanguid ja arvestada nendega otsuste langetamisel; olla salliv ja koostööaldis ning panustada ühiste eesmärkide saavutamisse. (Gümnaasiumi... 2020)

Tantsude õppimine, kui kunstiväärtuse hindamine seostub minu tunniga viisil, et mitte kunagi ei ole neiduderühma liikmed kõva häälega öelnud, et neile ei sobi mingisugune tants. Alati on nad olnud nõus õppima.

Rahvatantsus on olemas kindel terminoloogia ning neid mõisteid kuulevad neid terve tunni vältel, enim ruumis diagonaalide peal olevate harjutuste ja tantsude õppimise ajal. Endal tekib tihti küsimus, kas seda on piisavalt, või peaks terminoloogiale ja mõistetele rohkem tähelepanu pöörama. Nagu õpiväljundite ja pädevustega üldiselt, ei ole rahvatantsu tunni kohustus garanteerida rahvatantsu sõnavara täielikku omandamist, nii ei ole ka minu tunni kontekstis peamine, et nad tunnikontrolli või eksami vormis neid termineid teaksid, vaid oluline, et neil on need teadmised kuskil olemas ning huvi korral oskavad neid üles otsida ja kasutada.

2) Sotsiaalne ja kodanikupädevus⁶

Sotsialiseerumine on rahvatantsu tunni üks suur osa. Koostöö teistega ning ka endaga tantsutunni seinte vahel. Õpilased omavahel, õpetajad omavahel ning ka õpilased ja õpetajad omavahel. Kuid see kindlasti ei jää ainult tantsutunni siseseks, vaid kõnetab meid kõiki ka väljaspool, näiteks (ala)teadlikult kasutades seoseid rahvatantsu tunniga või terminoloogiat sõprade ja tuttavatega suhtlemisel, mingi teema arutamisel. Me oleme kui rahvatantsu kogukond, ehk sotsiaalsete suhete võrgustikuga seotud inimrühm (2009 *sub*

---

⁶ Suutlikkus ennast teostada; toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut; teada ja järgida ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid; austada erinevate keskkondade, sh suhtluskeskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, inimõigusi, religioonide ja rahvuste omapära; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel; suutlikkus mõista globaalprobleeme, võtta kaasvastutus nende lahendamise eest; väärtustada ja järgida jätkusuutliku arengu põhimõtteid; tunnetada end dialoogi võimelise ühiskonnaliikmena Eesti, Euroopa ja kogu maailma kontekstis. (Gümnaasiumi... 2020)

kogukond). Neiduderühma, mind ja minu kaaskolleegi seob rahvatants nii tantsutunnis kui ka väljaspool.

Üks tähtis osa suhtlemisel on veel motivatsioon. Nii õpetajate endi, kui ka õpilaste sisene. Hea on näha, et õpilased motiveerivad üksteist kohal käima ning uurivad, miks seekord ei saanud/tahtnud tulla. Kõige aluseks on hea suhtlus, reeglitest kinnipidamine ja üksteise austamine ning kuulamine. Lugupidamine üksteise suhtes kandus ka üle *performance*’i protsessi algusesse, kus palusin neil pigem tuua välja inimeste ning ka kooli positiivseid külgi, mitte solvates inimeste iseloomu, käitumismaneere ning koolikorda. Negatiivsetest külgedest saab õppida ning muuta need vastavalt oma protsessis näiteks vastupidiselt positiivseteks. Neiduderühma liikmed keskendusid pigem positiivsetele külgedele, seetõttu oli vastuste valik mitmekülgne.

Meie arvestame nende individuaalsusega, näiteks on üks õpilane Ukraina perekonnast ning tänu oma rahvuse omapärale, on tal natuke teistsugune temperament, mis väljendub suurtes kätežestides ning vahel ka teine muusikaline tunnetus rütmis, kus kehakasutuses (peamiselt jalgades) on märgata pigem ülespoole suunatud liikumise aktsenteeritust. Koostöö ei seisne ainult suhtlemisel vaid ka koos tantsutunnis viibimisel ja tantsimisel. Me töötame, tegutseme koos mingi tulemuse nimel, milleks on tantsu selgeks saamine või esinemiseks harjutamine. Seesama koos tegutsemine teisest rahvusest inimesega ei tee proovi teistsuguseks ega muuda proovis tegutsemist. Üheks väikeseks takistuseks on vahel keelebarjäär, mis tekitab arusaamatusi, kuid see on arusaadav ning selle lahendamiseks seletame tantsusammu uuesti üle või kasutame selgitamiseks teistsuguseid sõnu. See on tingitud konkreetsetest Eesti rahvatantsu terminitest, millega tekib ka teistel neidudel vahel segadust. Neiduderühm on omavahel toetav ja abistav, julgustavad kõiki harjustel ning näitavad vajadusel ette probleemse koha, mis jäi ebaselgeks. Meil on kaasvastutus, mis tähendab, et rühm on koos ning kui kannatab üks, peavad kannatama kahjuks vahel ka teised, sest tuleb mõnda asja mitu korda läbi teha, mida juhtub õnneks väga harva.

Meil kõigil on üks kindel väärtus, milleks on hoida elus rahvatantsu ning näidata seda teistele. Eesti keele seletavas sõnaraamatus on välja toodud väärtuse mõisteks asja, nähtuse või olendi positiivne või negatiivne tähendus inimese jaoks (2009 *sub väärtus*). Sellest võib järeldada, et meie väärtused võivad erineda üksteisest. Kellegi positiivne väärtus võib olla teise negatiivne. Õpetajana palun tantsutunni riiete ja vastavate jalanõude kandmist, millest oleme rääkinud sissejuhatavas tunnis, siis mõne õpilase jaoks võib see olla lisategevus, mida ei soovita järgida. Rahvatantsu mõistes on need nagu kirjutamata reeglid, mis käivad tantsutunni sisemise elu kohta, mis hõlmab riiete ja jalanõude vahetamist ning ka esinemiste kohta, kus tuleb väärtustada rahvariideid ning osata nendega käituda.

3) Enesemääratluspädevus⁷

Enesemääratluspädevus on õpilase jaoks üks tähtsamaid ja olulisemaid, kuna nagu eelnevalt mainitud, tuleb mõista oma nõrku ja tugevaid külgi, arvestada oma võimetega ning seeläbi on võimalik nii endaga kui keskkonnaga "paremini läbi saada". Meie, kui õpetajate ülesanne on samamoodi märgata ja mõista nende nõrku, tugevaid külgi ja pöörata sellele tähelepanu. Nõrkadel kohtadel parandada ja aidata ning tugevate külgede puhul kiita ja julgustada. Sama kehtib ka õpilaste kohta, kui nad sõnastavad oma raskuskohad või vajadused, siis meie reageerime neile või seame vastavad eesmärgid-ülesanded.

Kehaanatoomiaga tegelemine oli iga tantsutunni üks osadid, et maandudes, hüpates või haarates, ei tehta oma kehale liiga. Lisaks õpetajale peavad ka õpilased ise tunnetama oma keha, andes sellele vajalikul hetkel puhkust. Enda keha analüüsimine ning oma keha tunnetamine on väga tähtis ning vahel on väga kasulik anda kehale täielikku puhkust, see tähendab puududa tundidest, kui on tegemist haigusega või raskema kehavigastusega.

---

⁷ Suutlikkus mõista ja hinnata adekvaatselt oma nõrku ja tugevaid külgi, arvestada oma võimeid ja võimalusi; analüüsida oma käitumist erinevates olukordades; käituda ohutult ja järgida tervislikke eluviise; lahendada oma vaimse ja füüsilise tervisega seonduvaid probleeme; käituda inimsuhetes sõltumatult; hankida teavet edasiõppimise ja tööleidmise võimaluste kohta, kavandada oma karjääri. (Gümnaasiumi... 2020)

Tantsude õppimine võib tunduda alguses keeruline ning mõnel võtab see natuke motivatsiooni maha. Seeläbi leiavad õpilased end kohast, kus esialgu tundus neile miski üle jõu käivat, kuid kohal olles ning kaasa tehes leiavad peagi end saavutamas midagi, mis neile esialgu raske tundus.

Veel tooksin välja minu autoritantsu õppimise, mida oli vaja kiiresti selges saada ning filmida kooli pärimustantsu aine raames. Seal oli vaja neidudel kiiret kohanemis- ja õppimisvõimet, millega nad said minu arust väga hästi hakkama. Analüüsimine oma käitumist erinevates olukordades. Pakume õpetajatena neile iga kord erinevaid soojendusharjutusi, mis hõlmavad nii rahvatantsu, kehalise kasvatuse tundi, balletti kui ka rütmi- ja koordineerimisharjutusi. See paneb neid arvestama oma võimeid ja võimalusi ning nad jõuavad arusaamisele, et alati ei pea harjutus esimesel korral välja tulema.

Neiduderühm kuulub Rapla gümnaasiumi kogukonda ning *performance*'i protsessis võtsime arvesse nende igäühe isiklike arvamusi ja huvisid vastavalt nende jaoks oluliste küsimuste kohta, mida kaasame hilisemasse tegevusse.

4) Õpipädevus⁸

Õpipädevuse arendamise juures on olulisel kohal õppimise mõiste. See on ka põhjus, miks õpilased tulevad tundi, eesmärgiga midagi selgeks õppida. Kohalkäimiseks peavad õpilased end motiveerima ja küsima endalt, miks ning kas nad tahavad seal olla.

---

⁸ Suutlikkus organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjääri valikuteks vajaminevat teavet; leida sobivad teabeallikad ja juhendajad ning kasutada õppimisel nende abi; planeerida õppimist ja seda plaani järgida; kasutada erinevaid õpistrateegiaid ja õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades; seostada omandatud teadmisi varem õpituga; analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasiõppimise võimalusi. (Gümnaasiumi... 2020)

Õpilaste õpipädevuste õpitu erinevate olukordade arendamiseks muudame tihti "publiku" asukohta tantsutunnis. Seda selleks, et õpilased ei harjuks oma kindla kohaga liialt ära ning esinemiste ajal ei tekiks segadust. See aitab kohaneda, õpetab paremini tantsu tundma ning arendab nende mõttetööd.

Siin tuleb jälle mängu kahe õpetaja omavaheline koostöö. Õpetajate suutlikkus organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas, mis tähendab tunni jagamist, omavahelist kommunikatsiooni, et õpilastel ei tekiks segadust, kelle kord on õpetada ning kelle poole peaks pöörduma küsimuse korral.

Õpilaste jaoks on õpetaja poolt etteplaneeritud tund oluline, sest siis ei teki üleliigseid pause, kus õpetaja mõtleb enda peas järgmist harjutust ette ning ülejäänud rühm ootab. Teadmine tekitab õpilastes rahulolu tunnis toimuva, järgmise tantsu õppimise või varem lõpetamise suhtes.

5) Suhtluspädevus⁹

Suhtlus on mõnusa, stressivaba ja produktiivse trenni alus. Kui õpilane ei julge öelda, et ei saa millestki õpitava juures aru, siis olukorras, kus ta ei saa ka end arendada, õppida õpitavat selgeks, tekib tihti motivatsioonipuudus. Samamoodi julgus pöörata tähelepanu detailidele, juhul, kui õpetajal või teisel tunnis osalejal on need tantsu õppides meelest läinud. Ka minul on seda juhtunud ning siis ongi hea, kui keegi neidudest on sellele tähelepanu pööranud ja saab vale samm õigeks õpitud.

---

⁹ Suutlikkus ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada emakeeles ja iseseisva keelekasutaja tasemel vähemalt kahes võõrkeeles, arvestades olukordi ja mõistes suhtlus partnereid ning suhtlemise turvalisust; ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning eristada ja mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; koostada eri liiki tekste, kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust, kasutada korrektset ja väljendusrikast keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi. (Gümnaasiumi... 2020)

Seltskonnatantsud on kõige parem näide suhtlusest partneri(te)ga, kus väga suurt osa mängib kommunikatsioon paarilise ja see on põhjuseks, miks neid oma tantsutunnis kasutame. Paarilise juhtimine ja paarilise kuulamine on oluline suhtluse osa.

Märgates kellegi füüsilist reaktsiooni teises inimeses, korrigeeritakse enda käitumist või tegevust ning seeläbi arendatakse suhtluspädevusi. Olles ühes rühmas sõpradega, koolikaaslastega, mõistetakse vajadust koos eksisteerida ning üksteist aidata. See väljendub rivistusel, mängude mängimisel soojenduseks ning massaaži tegemisel tunni lõpus.

Kahe õpetaja omavaheline koostöö, näiteks tunni jaotus (esimene teeb soojendusharjutused ja ruumis diagonaalide peal olevad harjutused, teine viib läbi tantsu õppimise) ja abi küsimine teiselt õpetajalt, kui tekib peas tühjus on oluline, sest selle puudumine paistab silma ka õpilastele. Sellepärast on koos tunde läbi viia hea, sest hea päeva puudumisel on abi teisest õpetajast, kes võtab ohjad tunnis enda kätte.

Suhtlust arendava tegevusena oli alustatud ja planeeritud kahe teemavaliku realiseerimise praktiline protsess, mille puhul eesmärgini jõudmine oleks sõltunud suuresti just neiduderühma liikmete omavahelisest suhtlemisest, seisukohtade põhjendamisest seejuures suutes end emakeeles selgelt ja asjakohaselt väljendada.

6) Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus ¹⁰

Matemaatika- ja loodusteadustega me tantsutunnis konkreetselt ei tegele ning ka seetõttu ei otsi sealt seoseid oma tantsutunniga.

---

¹⁰ Suutlikkus kasutada matemaatikale ja loodusteadustele omast keelt, sümboleid, meetodeid ja mudeleid, lahendades erinevaid ülesandeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades; mõista loodusteaduste ja tehnoloogia tähtsust ning mõju igapäevaelule, loodusele ja ühiskonnale; mõista teaduse ja tehnoloogiaga seotud piiranguid ja riske; teha tõendus põhiseid otsuseid erinevates eluvaldkondades; kasutada uusi tehnoloogiaid loovalt ja uuendusmeelselt. (Gümnaasiumi... 2020)

7) Ettevõtlikkuspädevus¹¹

Tantsutundide ja *performance*'i planeerimine ning sidumine oli selle protsessi üks tähtsamaid ning ka suuremaid väljakutseid. Seada eesmäärke, koostada lühi- ja pikaajalisi plaane *performance*'i ülesannetega kuid samas säilitada rahvatantsu tunni elemendid ja eesmärgid. Tutvustada ning sisse põimida neidurühmale midagi rahvatantsu tunni välist ja see lõpptulemusena ellu viia.

Üheks eriliseks hetkes pean enda tantsu õpetamist, tänu millele sai minu väike idee teoks. Meie kõigi peas on palju ideid, mis võiksid kõik kunagi ellu ärgata ning suutlikkus oma peas olevaid mõtteid teistele arusaadavalt edasi anda on mõnikord raske. Lisaks soovime kuulda nende arvamust tunnis toimuva suhtes, et tekiks mingil määral ühisvastutus tunnis toimuva suhtes.

Ühistegevuseks oleks olnud neiduderühmal *performance*'i elluviimine, kus siiani õpitud materjal ning ülesanded *performance*'i kohta, gümnaasiumis omandatud teadmised, oskused ning kogemused oleks viinud plaanitud lõpptulemuseni.

---

¹¹ Suutlikkus ideid luua ja ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele; seada eesmäärke, koostada lühi- ja pikaajalisi plaane, neid tutvustada ja ellu viia; korraldada ühistegevusi ja neist osa võtta, näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest; reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele ning võtta arukaid riske; mõelda kriitiliselt ja loovalt, arendada ja hinnata oma ja teiste ideid. (Gümnaasiumi... 2020)

8) Digipädevus¹²

Tehnoloogia on meie kõrval väga tähtsal kohal. Minu jaoks on konkreetne kokkupuude rahvatantsuga väike, sest peamine tegevus toimub füüsiliselt. Tunni teevad lihtsamaks näiteks kaasaskantavad kõlarid, mida saab igal ajal välja võtta, juhul kui on vaja enne esinemist nurga taga proovi teha. Kuid praeguses olukorras on digitehnoloogia kiiresti muutuv as ühiskonnas ülimalt oluline. See on koht, kus ära jäänud tunde ning ka füüsilise distantsi olukorrale mitte tehtavaid tunde edasi teha. Kuidas võimaldada neidudele samaväärilisi tunde nagu need olid varem?

Kuna neiduderühma arvamus oli minu lõputöös väga tähtsal kohal, aitasid nad mind edasi virtuaalselt küsitlusi täites ning netis videosid vaadates, millele andsid omapoolse arvamus ja tagasiside. Lisaks täitis neiduderühm enda tundide põhjal koostatud ristsõna, kus oli nii terminoloogiat kui ka proovide käigus korduvalt välja tulnud nalju ning toredaid fakte.

Rahvatantsu tunnis tegelesime kõikide pädevustega välja arvatud matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus, mis oma konkreetse teadusaladega ei sobitu minu rahvatantsu tundi. Kõige enam tegelesime enesemääratlus-, suhtlus- ja õppipädevusega. Arengut oli neiduderühmas pigem näha läbi tantsude selgeks õppimisega, kus tantsukombinatsioonid said järjest kiiremini selgeks õpitud ning diagonaalide peal olevate harjutuste juures, kus eelnevalt raskemad harjutused tulid kergeminväljai. Ka *performance* i protsessis oli näha arengut just neiduderühma avatuse näol. Rohkem mindi oma ideede ja

---

¹² Suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuv as ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemi lahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus. (Gümnaasiumi... 2020)

mõtetega rahvatantsu tunnist välja ning toodi arutellu ideid väljastpoolt, mis võiksid sobitada *performance*`i protsessi.

Arvan, et minu rahvatantsutund ja *performance*`i protsess oli gümnaasistidele eluks ettevalmistav osa uute ja vanade teadmiste kinnitamiseks ning kogemuse moel, mida tõi sisse *performance*`i kohta õppimine ning sellega tegelemine.

KOKKUVÕTE

Käesolevas lõputöös tegelesin õpiväljundite, õpipädevuste ning *performance*`i mõistetega lähtudes Rapla gümnaasiumi rahvatantsu tunnil 2019/2020 õppeaastal. Eesmärgiks oli uurida, kuidas vastab minu rahvatantsutund, mille raames alustasime ka *performance*`i protsessiga, gümnaasiumi õpilaste õpiväljundite eesmärkidele või ootustele ja eeldatud pädevustele?

Rahvatantsu tunni ja õpipädevuste vahel leidsin palju seoseid nii enda tunni kui ka *performance*`i protsessi osas, mistõttu leian, et see on neile abiks gümnaasiumi lõpetades edasiseks eluks. Usun, et esmased teadmised *performance*`i mõiste kohta sai neiduderühma liikmetele selgeks teha. Huvi siduda rahvatantsutund ja *performance* oli suur ning loodan, et neiduderühm on valmis pooleliolevat *performance*`i protsessi jätkama.

KASUTATUD ALLIKAD

EKI. Võõrsõnade leksikon.

<https://www.eki.ee/dict/vsl/index.cgi?Q=performance+art&F=M&C06=en>, (02.04.2020).

EKI. Eesti keele seletav sõnaraamat.

<https://www.eki.ee/dict/ekss/index.cgi?Q=p%C3%A4devus&F=M>, (02.04.2020).

EKI. Eesti keele seletav sõnaraamat.

<https://www.eki.ee/dict/ekss/index.cgi?Q=kogukond&F=M>, (02.04.2020).

EKI. Eesti keele seletav sõnaraamat.

<https://www.eki.ee/dict/ekss/index.cgi?Q=v%C3%A4%C3%A4rtus&F=M>, (02.04.2020).

Gümnaasiumi riiklik õppekava. RT I, 14.01.2011, 2; RT I, 28.08.2013, 1.

<https://www.riigiteataja.ee/akt/114012011002?leiaKehtiv>, (02.04.2020)

Gümnaasiumi riiklik õppekava. RT I, 14.01.2011, 2; RT I, 29.08.2014, 18.

<https://www.riigiteataja.ee/akt/114012011002?leiaKehtiv>, (02.04.2020).

Kalam, L. 2017. Mitmetahuline koreograaf Rauno Zubko.

<http://ajakirisport.ee/2017/06/29/mitmetahuline-koreograaf-rauno-zubko/>, (16.05.2020).

Kivila, M. 2010. Kuidas hinnata performance'i-kunsti?

<https://www.sirp.ee/s1-artiklid/c6-kunst/kuidas-hinnata-performancei-kunsti/>, (13.05.2020)

Kivila, M. 2018. Katkematu eksperimentaalne aegruum.

<https://sirp.ee/s1-artiklid/c6-kunst/katkematu-eksperimentaalne-aegruum/>, (13.05.2020)

Kunstide vastastoimed: keha, tants ja muusika. 2012. Toim Lock, G. Rützel, E. Zajedova, I ja Treir, H. Tallinna Ülikool Kunstide Instituut.

Laanemäe, A. 2003. Kultuurilugu. AS Kirjastus ILO

NARVA.UT. Tartu Ülikool Narva kolledž. <https://www.narva.ut.ee/et/node/2211140>, (02.04.2020).

Pill, E. Marandi, T. 2011. Probleemipõhine õpe. <https://sisu.ut.ee/aktiivope/probleemip%C3%B5hine-%C3%B5pe>, (20.04.2020).

RAPLA. EDUPAGE. Rapla gümnaasium. <https://rapla.edupage.org/a/ppekava>, (07.04.2020).

Roosi, T. 2019. Autentne õpetamine. [Seminaritöö]. Tartu Ülikool Viljandi Kultuuriakadeemia. Viljandi.

SISU.UT. Tartu Ülikool. <https://sisu.ut.ee/aktiivope/%C3%B5piv%C3%A4ljundid-ja-%C3%B5ppemeetodid>, (02.04.2020).

TATE:ORG. Tate. <https://www.tate.org.uk/art/art-terms/p/performance-art>, (13.05.2020).

TLÜ. Tallinna Ülikool. https://www.tlu.ee/opmat/eope/eoppe_a_o/pivljundid.html, (02.04.2020).

TLÜ. Tallinna Ülikool. <https://www.tlu.ee/oppeosakond-1/hindamissüsteem>, (11.04.2020).

Toomi, U. 1967. Harjutusvara rahvatantsijaile. Tallinn: Eesti Raamat.

Tälli, L. 2018. Rahvatantsu treeningsüsteemide mitmekesisus. <http://kuukiri.tantsuliit.ee/artikkel/rahvatantsu-treeningsusteemide-mitmekesisus/>, (11.05.2020).

Vihterpal, L. K. 2018. Performance, happening, tegevuskunst (Kunstimeediumite paljusus). <https://vara.e-koolikott.ee/taxonomy/term/5836>, (02.04.2020).

Vanamölder, K. 2009. Eesti kultuurilugu. http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/10225/Eesti_kultuurilugu_KaarelVanamolder.pdf, (11.04.2020).

SUMMARY

In this thesis title with “Development of learning competencies through folk dance lessons and performance process” I was looking for an answer for the question: how does my folk dance lesson, during which we also started the performance process, is connected with high school students objectives or expectations of the learning outcomes and expected competencies.

In the first chapter I briefly open up the concepts of folk dance lesson and performance . I will give an overview of the practical part of the process in the period 25.09.2019 - 09.03.2020. The second chapter is devoted to the learning outcomes and learning competencies of the upper secondary school level and specifically to Rapla gymnasium. In the third chapter, I divide the general competencies into categories, based on the national high school curriculum, to which I add the keywords written for my folk dance lesson.

In conclusion, I found many connections between folk dance lessons and learning competencies, both in terms of my own lesson and the performance process. I believe that the concept of performance became much clearer to them. The interest in linking the folk dance class and performance was great and I hope that the girls' folk dance group is ready to continue the ongoing performance process.

LIHTLITSENTS

Lihlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Tuuli Roosi,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihlitsentsi) minu loodud teose “Õpipädevuste arendamine rahvatantsu tunni ja performance`i protsessi kaudu”,

mille juhendaja on Ele Viskus,

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

4. Kinnitan, et lihlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Tuuli Roosi

19.05.2020